



# ÅRSPLAN 2023 - 2024



## LINNESSTRANDA BARNEHAGE

**Lier barnehagen - fundament for livet, springbrett til verden**



Lier kommune  
Lillesstranda barnehage

Det er med glede vi presenterer vår årsplan. Vi ser frem til et nytt, spennende og utviklende barnehageår sammen med barn og foreldre og ønsker med denne planen å synliggjøre hva vi står for og hva vi vil legge vekt på fremover.

Barnehagen jobber blant annet etter lov om barnehager, rammeplan for barnehagen, kvalitetsplan for lierbarnehagen og lierskolen og FNs barnekonvensjon.

Ifølge lov om barnehager skal alle barnehager utforme en årsplan. Planen skal gi en oversikt over barnehagens pedagogiske virksomhet og er et arbeidsredskap for personalet. Årsplanen utarbeides av personalet og behandles av barnehagens samarbeidsutvalg (SU). Denne årsplanen blir fastsatt av SU.

Høsten 2021 ble vi med i regional ordning og inngikk et partnerskap med USN for å implementere planen til Lier kommune for et inkluderende barnehage- og skolemiljø. Tidsperspektivet for denne kompetansehevingen er frem til våren 2024

Gjennom å øke kompetansen hos hver enkel ansatt, skal barnehagens samlede kompetanse om relasjoner og systemet rundt barnet, som: struktur, rammene rundt det pedagogiske tilbudet og voksnes rolle i møte med barn, økes.

Det er utarbeidet en ny kvalitetsplan for lierbarnehagen og lierskolen som kalles «Lekeglede, lærelyst og livsmestring». Denne er gjeldene for 2023-2027. Denne felles planen for barnehagen og skolen er en helhetlig strategi som synliggjør alle ansattes felles ansvar for barnas og elevers læring og utvikling. Satsingsområdene i denne er:

Lek og læring

Livsmestring

Inkluderende barnehage- og skolemiljø

Lærende profesjonsfelleskap

Disse satsningsområdene skal vi jobbe med i årene fremover og tilpasse til vår virksomhet.

Med ønske om et godt barnehageår for både små og store.

Jørn Inge Axelson,  
styrer

## **Innholdsfortegnelse**

Barnehagens personale	side 4
Foreldremedvirkning	side 4
Foreldrerådets arbeidsutvalg – FAU	side 4
Barnehagens samarbeidsutvalg - SU	side 4
Barnehagens verdigrunnlag	side 5
Barnehagens grunnsyn	side 5
Fokusområder 2023-2024	side 6
Lek som læringsarena	side 7
Språk og kommunikasjon	side 7
Kropp, bevegelse, mat og helse	side 9
God pedagogisk ledelse	side 12
Samarbeid mellom hjem og barnehage	side 12
Barnets beste vurderinger	side 14
Grønne Lier og miljøfyrtårn	side 14
Trafikksikkerhet	side 15
Fagområder og progresjon	side 16
Dokumentasjon	side 22
Vurderingsmetoder	side 23

## **BARNEHAGENS PERSONALE:**

Virksomhetsleder Jørn Inge Axelson

### **SPURV (0-3 år)**

Pedagogisk leder	Kristine Gunnarsrud
Pedagogisk leder	Sunniva Fedje Hjalland
Barne- og ungdomsarbeider	Edyta Kakamala
Barne- og ungdomsarbeider	Lise Kristiansen
Pedagogisk medarbeider	Toril Gustavsen
Pedagogisk medarbeider	Hege Embretsen

### **SVANE/UGLE (3-5 år)**

Pedagogisk leder	Guro G. Skotland
Pedagogisk leder	Anita Skogheim
Pedagogisk leder	Inesa Galickiene
Barne- og ungdomsarbeider	Naz Rahim
Barne- og ungdomsarbeider	Jeanette Haugen
Barne- og ungdomsarbeider	Rita Håtveit
Pedagogisk medarbeider	Janne Lund

Lærling Thanthip Ubolsathit

Vikarer, egne: Joanna Swiergon  
Gloria Uwineza

## **FORELDREMEDVIRKNING**

Alle foreldre som har barn i barnehagen, er medlemmer av barnehagens foreldreråd. Foreldrerådet velger et arbeidsutvalg (FAU) som er foreldrestemmen overfor barnehagen. FAU skal blant annet sikre reell medvirkning fra foreldre og ha medansvar for at barnas oppholds- og læringsmiljø er trygt og godt. FAU skal representere alle foreldre i barnehagen og bidra til at samarbeidet mellom hjem og barnehage er godt.

## **FORELDRERÅDETS ARBEIDSUTVALG (FAU) 2023-2024**

Ratnes Lahouratate, Leder (SU medlem)  
Lasse Myrbråten Andersen, kasserer (SU-medlem)  
Pernille Midjo, Sekretær (SU-vara)  
Morten Lindem, Nøkkelsvarlig (SU-vara)

## **BARNEHAGENS SAMARBEIDSUTVALG (SU) 2023-2024**

Toril Gustavsen  
Sunniva Fedje Hjalland  
Jørn Inge Axelson (styrrer/eierrepresentant)

## **BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG**

**Likeverd og likestilling:** vi skal møte hvert enkelt barn som det unike mennesket det er og der hvor den enkelte er for øyeblikket. Det skal være rom for ulikheter. Alle skal ha samme muligheter til vekst og utvikling.

**Respekt:** Gode møter mellom mennesker innebærer respekt for og tillit til hverandre. Tilliten skapes gjennom en åpen og ærlig dialog mellom to likeverdige parter.

**Tilhørighet:** Alle skal føle seg velkomne i Linnestranda barnehage og være en del av felleskapet. Tilhørighet handler om nærhet, vennskap, felleskap, hjerte- og husrom, og at alle blir sett på som likeverdige, uansett funksjonsnivå, alder, kjønn, hudfarge, religion, livssyn og familiebakgrunn.

**Samspill:** Samspill skjer i relasjon mellom mennesker. Miljøet i barnehagen skal være preget av åpenhet, anerkjennelse, toleranse og dialog.

## **BARNEHAGENS GRUNNSYN**

Vårt grunnsyn bygger på vårt verdigrunnlag.

Vårt hovedmål er at *hver og en i Linnestranda barnehage skal føle seg sett, hørt, unik og verdifull.*

Dette betyr at vi skal:

Vise positiv grunnholdning i møte med andre.

Respektere hverandre og akseptere ulikheter.

Få til et godt samspill og jobbe for gode relasjoner mellom barn/barn, barn/voksen og voksen/voksen.



Hvordan blir våre mål og visjoner til en sannhet i hverdagen?

En stabil og kompetent personalgruppe legger til rette for den gode barndommen og utviklingen gjennom planlegging, organisering og tilrettelegging i hverdagen, slik at Linnestranda barnehage oppleves som et godt og trygt sted å være både for barn, foresatte og personale.

For å nå målene skal personalet:

Være der barna er og ha god tid til hvert barn.

Se og lytte til enkeltbarnet og ta barna på alvor.

Være tilstedeværende og tydelige voksne.

Være gode rollemodeller.

Sette grenser på en positiv måte.

Legge til rette for aktiviteter der hvert enkelt barn opplever utfordring og mestring.

Bidra til at barna utvikler god selvfølelse.

Bidra til at barna utvikler empati og lærer å vise omsorg.

I Linnestranda barnehage jobber vi aktivt for at barna skal oppleve glede, mestring, vennskap, anerkjennelse, omsorg og varme.

Vi legger til rette for en tett dialog med foresatte og jobber aktivt for at våre familier skal oppleve støtte og omsorg og få profesjonell hjelp når det trengs.

## **BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD:**

Barnehagens arbeid med omsorg, lek, læring og danning, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal sees i sammenheng.

### **Omsorg:**

I vår barnehage skal alle barn oppleve å bli møtt med respekt og få den omsorg de har behov for. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet i barnehagen. Dette krever av oss at vi er et ansvarsbevisst personalet som er nærværende og engasjerte i det enkelte barns trivsel og utvikling. God omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillitt til seg selv og til andre og til å knytte tett og nære relasjoner.

### **Danning:**

Danning handler om det som skjer i barnets samspill med omgivelsene. For å ha gode dannelsingsprosesser i barnehagene er det viktig at voksne viser respekt for den kommunikasjonen som barna har, viser interesse for det de sier, respekterer deres meninger og at barna tar del i avgjørelser og vurderinger. Å gi barna god selvfølelse i dannelsingsprosesser er veldig viktig og at de igjennom det kan forstå både seg selv og andre. Av personalet krever det høy grad av tilstedeværelse og kompetanse for å møte barna på deres følelser og uttrykk. Gode relasjoner mellom barn og voksne er helt avgjørende i dannelsingsprosessen. Relasjoner er derfor noe vi har høyt fokus på hos oss.

Hvordan vi jobber med barns læring, lek, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk blir presentert under våre fokusområder:

## **FOKUSOMRÅDER 2023-2024**

Barnehagens innhold skal være variert og allsidig og skal utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer som støtter dets utvikling.

### **Lek og læring:**

Lek er barnets viktigste aktivitet. Ingen andre arenaer kan by på så mange varierte muligheter for barn til å oppleve seg selv i forhold til andre.

Lek er en spontan, skapende prosess som er styrt av barnet selv.

I leken lærer barna å omgås hverandre, ta egne valg, tilpasse seg, løse konflikter, komme til enighet, vise hensyn og ta initiativ hver sin gang.

Samtidig bearbeider barna sine inntrykk og tilpasser tanker og opplevelser til sitt eget utviklingsnivå.

Derfor skal leken ha gode vilkår i vår barnehage med nok tid og plass, godt og variert utstyr og tilstedeværende voksne som er bevisste viktigheten av å være aktive i barnas lek.



### **Viktigheten av rollelek:**

Deltagelse i rolleleken både utfordrer og videreutvikler barns lekeferdigheter.

Barna må konsentrere seg for å oppfatte lekekonteksten, de må holde rede på rollefordelingen i lekegruppen, kommunisere, og samtidig må de kunne holde i gang og videreutvikle et felles leketema.

Barna bruker og utvikler ordforråd, øver på å kommunisere effektivt i flere forskjellige situasjoner, uttrykke det som er relevant i den aktuelle situasjonen, og øver på å tilpasse språket til samtalepartnerens behov.

Gjennom samspill med andre i leken får barnet svar på hvem det er. Ved at barnet får prøvd seg ut i kommunikasjon og samspill med andre, utvikler og avgrensner barnet sitt eget jeg.

Mestringsaspektet er også viktig. Rollelek er den form for lek som gir barnet umiddelbare og løpende reaksjoner på dets adferd. Hvis et barn mestrer de utfordringer det blir stilt overfor, vil det oppnå en indre motivasjon, noe som gir en positiv følelse. Denne økte kompetansefølelsen vil ha en stimulerende virkning på barnets oppfatning av seg selv og sin egen dyktighet, og barnets motivasjon for lignende adferd, f.eks. i andre leksituasjoner, vil bli styrket.

Både språk og selvfølelse er viktige faktorer som er med på å danne grunnlaget for barnets sosiale utvikling og tilpasning.

Rolleleken utvikler barnets samarbeidsevner. For å starte og opprettholde leken må barna lære seg å forhandle (f.eks. bli enige om leketema), de må gjøre kompromisser (f.eks. bli enige om hvem som skal ha hvilke roller), og de må på forskjellige måter være villige til å hjelpe hverandre. På bakgrunn av dette, kan rolleleken bidra til at barnets evne til samarbeid med andre øker, noe som er en svært viktig egenskap når barnet skal knytte sosiale relasjoner.

### **Digital praksis:**

Vi i Linnestranda barnehage har fokus på regning og bruk av digitale verktøy.

Linnestranda barnehage er med i et kommunalt prosjekt om digitalpraksis i barnehagen. Vi har vår egen IKT-pedagog. Som er med på nettverk for IKT-pedagoger. Formålet med prosjektet er å øke de ansattes digitale kompetanse slik at ansatte kan ta digitale verktøy i bruk i ulike aktiviteter og sammen med barna.

I det daglige pedagogiske arbeidet med barna bruker våre ansatte digitale verktøy som blant annet: PC, skrivere/kopimaskin, smarttelefoner, Go-Pro aksjonkamera, i Pad, Smart Board og Bee/Blue Bot. Elektroniskmikroskop tas også i bruk.



Bee Bot er en prisbelønnet programmerbar robot som er enkel for barn å bruke. Den kan brukes til begreps- og retningstrening og trener også logisk tenkning. En kan lage en rekke oppgaver som barna skal utføre i samarbeid, som f.eks. finn veien til postkontoret, butikken og andre steder, tell med Bee-Bot, lag steder og

begreper som Bee-Bot skal kjøre til osv.

### **Livsmestring**

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap.

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. (*Rammeplanen for barnehagen, 2017*)

### **Relasjons-kompetanse/vennskap:**

I Linnestranda barnehage jobber vi systematisk med å utvikle voksnes og barns evne til å bygge relasjoner og ha en moden forståelse av grenser via arbeidsmetoden «Være sammen».

Målet er en kollektiv praksis knyttet til den varme, grensesettende voksenstilen – den autoritative voksenstilen.

## Fysisk aktivitet og helse:

Barna elsker å være ute.

I tillegg til dette er naturen det perfekte stedet for å utvikle grunnleggende grov- og finmotoriske ferdigheter. Her får de automatisk trening i å bruke kroppen på forskjellige måter, på sine egne premisser og etter sitt utviklingsnivå. Barna trenger opplevelsen det gir å være ute i all slags vær; i snø og sol, vind og regn og med å bevege seg i variert terreng. Disse varierte inntrykk og erfaringer skaper mer kreativitet i leken og hverdagslige aktiviteter.

Barna trenger å være ute for å bli sunne og friske. Samtidig utvikler de kjennskap og positive holdninger til å lære å ta vare på naturen.



I Linnestranda barnehage er vi mye ute i all slags vær. Vi har fast turdag og vi har stort fokus på at barna skal være ute minst to timer daglig for å få både frisk luft og dagslys. Dette blir selvfølgelig praktisert så lenge værforhold tillater det.

Når vi er mye ute ser vi også at barna viser mer glede i forhold til aktiviteter inne.

Turdag er en viktig og veldig populær aktivitet i Linnestranda barnehage. På disse turene leker barna,

lærer om naturen og nærmiljøet, samler naturmaterialer til formingsaktiviteter, utfordres fysisk og motorisk og lærer å mestre utfordringer og beherske kroppen. Turdagen utgår i desember og i skolen sine ferier da det foregår andre typer aktiviteter.

Den eldste barnegruppen på småbarnsavdelingen har sin egen turdag. En fast dag i uka går de på tur til et sted i nærmiljøet, ofte skogen på Gilhusodden. Der er det mange motoriske utfordringer og mye spennende å utforske. Tre av fire årstider spiser de også lunsj på tur.

## Grønne Lier og miljøvern:

«Barna skal gjøre seg erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen»  
(Rammeplan for barnehagen, 2017)

Rammeplanen for barnehagen påpeker viktigheten av friluft som metode for å lære barna om bærekraftig utvikling. Gjennom naturopplevelser og egne erfaringer i møte med naturen legges grunnlaget for at barna kan forså at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Vi har måneds miljøtips i vår barnehage.

I forbindelse med turdagen går en gruppe barn til *gymsalen på Gullaug skole*. Vi har planlagte aktiviteter og lek/spill på planen hvor barna både balanserer, klatrer, åler, kryper ruller, hinker, kaster/sparker ball (trener på øye-hånd/øye-fot koordinasjon) og mye annet. Aktiviteten er voksenstyrt med et formål om å trene opp bestemte ferdigheter. Obs: den aktiviteten har blitt utsatt under koronapandemien, men startes opp igjen.

Makspuls: hver dag på alle avdelinger, ut i fra barnas egne forutsetninger og ønsker.

Linnestranda barnehage er med i prosjektet «Livslang bevegelsesglede» som igjen er en del av SAL (Sunne og aktive Liunger) prosjektet.

Et av målene er at alle barn skal oppnå makspuls i løpet av dagen.

Vi bruker ulike metoder som er tilpasset barnas alder og forutsetninger.

De minste bruker mye musikk, dans og bevegelse. De eldste har organiserte fysiske aktiviteter hvor de blant annet danser og løper til musikk, både inne og ute.



Friluftskurs: Hvert år organiserer våre turglade voksne et friluftskurs for førskolebarn på Skapertjern. Det er et todagerskurs med spill, lek, matlaging, utforskning og eventuelt trekking av ruser på Skapertjern med en fra Jakt og Jegerforbundet i Buskerud.

Svømming for 4 åringene: En hel dag på Drammensbadet hvor de får utfolde seg i vannet, utfordre seg selv, leke og ha det gøy!

Bibliotek til Drammen for 3 åringene.

### **Helse:**

#### Kosthold:



Vi benytter modellen Sunne og aktive Liunger, som er en modell for livsmestring i barnehage og skole som setter fokus på trivsel, bevegelsesglede og sunne matvaner.

Vi innarbeidet allerede i 2013 makspuls som er den del av vår hverdag. Vi prøver derfor i løpet av dagen å gjennomføre en aktivitet som får pulsen til barna og de voksne opp. Maten vi tilbereder i barnehagen følger helsedirektoratets retningslinjer for sunt kosthold. Barnehagen serverer grovt brød og pålegg med mest mulig rene produkter, frukt og grønnsaker. Til drikke serveres vann og lettmelk beriket med vitamin D.

De barna som ikke har spist hjemme, kan spise medbragt mat i barnehagen mellom kl. 08.00 og 08.30.

Barnehagen serverer grønnsaker som mellommåltid kl. 10.00. Det er veldig populært og et viktig måltid for barna som kommer tidlig i barnehagen og spiser frokost hjemme.

Barnehagen serverer lunsj kl. 10.45-11.15 (Sporv) og 11.15-11.45 (Stor).

Barnehagen serverer frukt og knekkebrød/brød med pålegg kl. 13.45 (Sporv), 14.00 (Stor). Dette er ca. tider.



En dag i uka har vi hjemmelaget, varm mat.

Barna hjelper til med å lage maten sammen med kjøkkenansvarlig. Vi er opptatt av at barna skal kjenne til og lære seg å like ulike typer mat.

Matlaging skjer i en pedagogisk kontekst hvor barna lærer viktigheten av grunnleggende hygiene, bruk av kjøkkenredskaper. De lærer også om oppbevaring og behandling av matvarer, hvor matvarene kommer fra og hvilken nytte kroppen har av dem.

Barnehage har egen liten kjøkkenhage hvor vi dyrker litt som barna kan bruke i matlagingen.

Matsituasjonen skal være en rolig og hyggelig mestrings- og læringssituasjon som skal bidra til at barna tilegner seg gode kostholdsvaner, holdninger, kunnskap om kost, hygiene, folkeskikk, verbal/nonverbal kommunikasjon og samhandling.

### **Inkluderende barnehagemiljø**

Lierbarnehagen og dermed Linnestranda barnehage og USN har gjennom regional ordning inngått partnerskap for å implementere planen «Inkluderende barnehage- og skolemiljø».

Målet er å styrke kompetansen hos alle ansatte til å skape og opprettholde et godt barnehagemiljø som fremmer vennskap og gode relasjoner.

“Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og

forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.» (Rammeplan for barnehagen, 2017)

Lov om barnehager § 41 er tydelig på at barnehager skal ha nulltoleranse for krenkelser, utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

§ 42 og 43 omhandler barnehagens aktivitetsplikt. Aktivitetsplikten innebærer at vi har plikt til å gripe inn og sette inn tiltak dersom et barn opplever noe av dette. Barnehagen har en egen handlingsplan mot mobbing.

Tilstedeværende og kompetente ansatte er gode rollemodeller og bygger gode relasjoner, både seg imellom, voksen-barn og barn-barn relasjoner.

Å fremme et trygt og godt barnehagemiljø hvor alle barn opplever seg inkludert og har venner, er et godt forebyggende tiltak mot mobbing.

Opplevelsen av tilhørighet er grunnleggende viktig for barn i alle aldre.

Å skape trygge, omsorgsfulle og inkluderende miljøer, for å forebygge mobbing og krenkelser, er en av de aller viktigste oppgavene ansatte har.

De ansattes faglige og personlige kompetanse er avgjørende i dette arbeidet.

Sagt på en annen måte: Arbeid med et inkluderende barnehagemiljø handler mye om arbeid med vennskap, og arbeid med vennskap handler om arbeid med lek.

Vår kompetanse kommer til synet ved at vi:

Støtter barn i lek og etablering av vennskap.

Systematisk og strukturert prioriterer og arbeider med å skape gode vilkår for lek.

Aktivt ivaretar lekemiljøene slik at de samsvarer med barns behov i leken.

Tidlig innsats:

Med tidlig innsats skal vi sørge for å forebygge, fange opp og treffe med riktige tiltak.

For å lykkes med tidlig innsats må systematisk observasjon og kunnskap om det enkelte barns utvikling være grunnlag for det pedagogiske arbeidet.

For å sikre at barnet kan utvikle seg i tråd med sine forutsetninger må ansatte i barnehagen basere sitt daglige arbeid på kunnskap om det enkelte barns mestring, og aktivt støtte og utfordre barnet på aktiviteter som ligger innenfor barnets nærmeste utviklingszone.

## **Lærende profesjonsfelleskap**

I lier kommune skal vi jobbe i lærende profesjonsfelleskap hvor kollegaer samarbeider og verdsetter hverandre for å fremme en kollektiv delings- og læringskultur til det beste for barna

Vi jobber systematisk med pedagogisk ledelse og utvikling av barnehagen som lærende organisasjon. Vi benytter barnehagebasert kompetanseutvikling som metode for organisasjonslæring. Fokus ligger på langsiktighet, kontinuitet og fornyelse gjennom forbedring og utvikling.

Personalets faglige og personlige kompetanse er barnehagens viktigste ressurs.

God pedagogisk ledelse av barnegrupper er viktig for barnas mestring, utvikling og læring.

Utgangspunkt er god praksis og relevante praksisnære drøftinger mellom de ansatte.

Kvalitetsutvikling henger nøye sammen med dokumentasjon og vurdering av barnehagens

pedagogiske arbeid. Refleksjon danner grunnlaget for barnehagens utvikling som læringsarena.

Det pedagogiske miljøet etableres av pedagogene og er preget av gode rollemodeller.

## Språk og kommunikasjon

Barnas språk utvikles gjennom samspill og samtaler med andre.

Språkarbeid foregår hele barnehagedagen gjennom møter mellom personalet og barna og barna imellom i rutinesituasjoner, lek, planlagte aktiviteter, og spontane hendelser.

Godt språkmiljø er fundamentet i språkarbeidet.

Styrkning av språkmiljøet innebærer allmenpedagogiske tiltak som omfatter alle barn i barnehagen så vel som innsats mot enkeltbarn.

Styrker vi hele barnegruppa styrker vi det helhetlige språkmiljøet som igjen er særlig viktig for de mest sårbare barn.

I Linnestranda barnehage ønsker vi at barna utforsker egne tanker, følelser og opplevelser.

Barna må få hjelp til å finne ord slik at de blir i stand til å beskrive sin situasjon og sine behov gjennom språk.



Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for utvikling av et rikt språk.

Personalet jobber aktivt med å tilrettelegge for meningsfulle opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner.

Det er viktig at personalet snakker med barn, snakker om det som er rundt oss, sier og gjentar hva ting heter, om og om igjen, i en naturlig setting.

Barn og personale møter hverandres initiativ med respons på en slik måte at det blir en gjensidig og likeverdig samtale.

Toneleie, ansiktsuttrykk og kroppsspråk som sådan spiller en vesentlig rolle i kommunikasjonen.

Språk og språklige uttrykksformer er til stede hele tiden i den daglige aktiviteten.

Personalgruppen skal være seg bevisst viktigheten av å kommunisere med barn, ikke bare under tilrettelagte aktiviteter men i alle daglige omsorgssituasjoner som blant annet bleieskift, måltid og på- og avkledding. På denne måten blir aktivitet og språk knyttet sammen.

Det er viktig at personale gir barna mulighet til å bidra, påvirke og sørger for at ytringene møtes på en slik måte at dialogen utvikler seg videre, alltid med utgangspunkt i det som de(n) andre har svart.

Noen barn har et annet morsmål enn norsk og lærer norsk som andre-/tredje språk i barnehagen.

Personalet tilrettelegger for flerspråklige barns norskspråklige utvikling.

Det er viktig at barna blir forstått og får mulighet til å uttrykke seg.

Barnehagen støtter barnas bruk av morsmål og arbeider samtidig aktivt med å fremme barnas norskspråklige kompetanse i barnehagen.

Dette skjer i tett samarbeid med hjemmet.

I vår barnehage anerkjenner vi språklig og kulturelt mangfold ved å gi plass til forskjellige språk og at barn og voksne utveksler språklig eller/og kulturell grunnlag gjennom en likeverdig dialog.

Hver barnehage i Lier har en språkkontakt.

Språkkontaktene i vår barnehage er to av våre pedagoger. De ivaretar språkarbeidet i barnehagen og er bindeleddet mellom barnehagen og språknettverket hvor alle barnehagene i Lier er representert.

Barnehagen har også tett samarbeid med PPT.

PPT tilbyr både kurs og veiledning for barnehagepersonale.

Barnehagen bruker kartleggingsverktøyet TRAS (Tidlig registrering av språkutvikling i daglig samspill).

Språkgrupper, høytlesing, dramatisering, spill, rollelek, musikk og samlingsstunder er noen av metodene vi bruker i språkopplæringen. Vi i Linnestranda barnehage har fokus på positiv kommunikasjon og grensesetting. Fokuset er på det barnet skal gjøre.



## **Samarbeid mellom hjem og barnehage**

Vi ønsker å utvikle et nært samarbeid mellom hjem og barnehage.

Et samarbeid som preges av gjensidig tillit, åpenhet og respekt for hverandre.

Foreldre og personalet har felles interesse i barnets beste. Det å kunne utfylle hverandre, er en forutsetning for å oppnå det beste for hvert enkelt barn.

Hvordan kan så du bidra til at det blir en helhet for barnet, hjemme og i barnehagen?

Her er noen punkter som kan være til hjelp:

- Ta tid til gode stunder og opplevelser sammen med barnet.
- Snakk med barnet ditt om det barnet er opptatt av.
- Snakk om hvordan barnet ditt har det.
- Vær en tydelig voksen og god rollemodell.
- Sett grenser på en positiv måte, bygg gode relasjoner.
- Si hva barnet får til og hva som er bra. Gi ros.
- Ha en åpen dialog med oss i barnehagen, fortell oss om barnet ditt, slik at vi kan møte ditt barn på en best mulig måte.

God informasjon fra barnehagen med videre oppfølging i hjemmet er også en viktig forutsetning for et godt samarbeid.

Hver måned sender avdelingene ut en detaljert månedsplan med tilbakeblikk på måneden som har gått og en oversikt over mål og aktiviteter for kommende måned.

Barnehagen gir tilbud om to foreldresamtaler i året. På foreldresamtaler snakker vi sammen om ditt barns utvikling.

Husk at foreldresamtaler er også en fin måte å medvirke i barnehagen på.

I tillegg har vi foreldresamtaler fortløpende ved behov.

I Lier kommune gjennomføres foreldreundersøkelse hvert år. Vi setter veldig stor pris på deres engasjement og oppmuntrer dere til deltagelse.

Barnehagen har tverrfaglig samarbeid med flere hjelpetjenester i kommunen som f.eks. helsesykepleier, PP-tjenesten og barnevernet for å nevne noen. Ved behov samarbeider vi også med andre. Flere av Lier kommune sine tjenester tilbyr kurs både for foresatte og barnehageansatte.

## **Samarbeid i overganger:**

Når barnet begynner i barnehagen samarbeider barnehagen med foreldrene/foresatte.

Sammen legger vi til rette for at barnet får en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen tilpasser rutiner og organiserer tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Barnet og barnets familie får en kontaktperson på avdelingen. Personalet sørger for en tett oppfølging den første tiden slik at barnet få oppleve

tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære. Dette er også viktig for barnets og familiens trygghet.

#### Overganger innad i barnehagen:

Fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling:

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

I Linnesstranda barnehage har vi rutiner for overgang mellom avdelingene. Rutinebeskrivelse omfatter blant annet ferdighets-/mestringsskjema: hva barnehagen fokuserer på i god tid før barna går fra småbarn-storbarn, og plan for aktiviteter sammen med store barn.

Mer informasjon får dere på foreldremøte og i foreldresamtaler.

I Linnesstranda barnehage «ruller» personalet sammen med barna.

Så langt det lar seg å gjøre, følger minst en ansatt, ofte pedagog, barnegruppa i overgangssituasjonen. Dette er viktig for barnas trygghet, relasjonsbygging og gruppetilhørighet og oppleves som positivt av både foresatte og ansatte i vår barnehage.

#### Overgangen mellom barnehage og skole:

Barnehagen, i samarbeid med foreldre/foresatte og skolen, legger til rette for at barna får en trygg og god overgang fra barnehage til skole og SFO.

I Lier kommune har vi en felles rutine for denne overgangen.

Barnehagen og skolen utveksler kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen. De eldste barna i barnehagen skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. I Linnesstranda barnehage har de eldste barna førskolegruppe to ganger i uken, hvor det fokuseres på selvstendighet, trafikk- og brannsikkerhetsopplæring, og skoleforberedende aktiviteter: barna blir kjent med og videreutvikler interesse for bokstaver og tall.

Mer informasjon får dere på foreldremøte og foreldresamtaler.

### **Barnets beste vurderinger**

Lierbarnehagen fremmer demokrati og har et inkluderende felleskap der alle får anledning til å uttrykke seg, bli hørt og delta. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet, jf lov om barnehager § 3, grunnlovens § 104, barnekonvensjonen artikkel 3 og forvaltningslovens § 27.

Barns beste vurderinger skal komme først i alle sider ved vårt arbeid og praksis. I vår barnehage er barns rett til medvirkning, vårt arbeid med inkluderende barnehagemiljø, barnehagens samarbeid med hjemmet og vårt arbeid knyttet til tidlig innsats viktige brikker i våre vurderinger om hva som er til barns beste.

Vi i Linnesstranda barnehage jobber for å ivareta barnas beste gjennom vårt arbeid med medvirkning. De minste barna kan ikke alltid uttrykke med ord hva de vil. Derfor må de voksne være våkne for deres andre måter å uttrykke seg på, for eksempel gjennom kropp og mimikk. Vi observerer de minste barna så vi kan se hva de interesserer seg for og legger så til rette for at det de er opptatt av blir en del av barnehagedagen.

Barnehagen legger til rette for at barna kan være med og bestemme tema flere av månedene i året. De blir spurt om hvilke aktiviteter og leker de ønsker å ha, og blir spurt om hvordan de har

det i hverdagen. Vi har barnemøter, hvor ulike tema, som vennskap, ordensregler inne og ute, hvordan vi skal være mot hverandre drøftes. Barna kommer med mange gode og spennende innspill. På den måten møter og erfarer barna de grunnleggende demokratiske prinsippene i det norske samfunnet. Dette er også en fin måte å bli kjent med andres tanker og meninger og ta hensyn til dem, selv om de kan være ulike våre egne.

Dere kan lese mer om vårt arbeid med barns medvirkning i teksten under «Fagområder og progresjonsarbeid».

### **Grønne Lier og miljøfyrtårn**

Barnehagen bruker nærmiljøet ukentlig: Gilhusodden, uteområde på Gullaug skole er steder som besøkes ofte. Mer om dette har dere lest tidligere i teksten under overskriften: Kropp, bevegelse, mat og helse.

Vi har fokus på miljøpedagogikk og bærekraftig utvikling i det daglige i barnehage

Vi bruker Loop: <http://loop.no> og Miljøagentene: <http://miljoagentene.no> i det pedagogiske opplegget.



Vi lærer barna å kildesortere, vi bruker naturmaterialer i prosjekter og gjenbruker materiell.

Vi lærer barna at det er viktig å ta vare på naturen og dens ressurser: som f.eks. hvordan kan vi spare på varmt vann ved håndvask, hvordan kan vi spare strøm? Må lyset stå på når vi er ute? Lukker vi ytterdøren på vinteren, toalett- og håndpapirforbruk.

Linnesstranda barnehage er en miljøfyrtårnvirksomhet og følger retningslinjene og krav som stilles for dette.

Vi oppfordrer dere til å følge opp noen av barnehagens miljøtiltak hjemme og snakke om dette med deres barn.

## Trafikksikkerhet

Lier kommune er godkjent som «Trafikksikker kommune».

Kriterier	Tiltak i barnehagen
<p>Barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Barna lærer trafikkregler for fotgjengere.</li><li>• Barna lærer om bruk av sansene sine i trafikken.</li><li>• Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og reflekser.</li></ul>	<p>I Linnestranda barnehage er trafikksikkerhetsopplæring en del av det pedagogiske opplegget. Trafikksikkerhet og trafikkregler skal være et fast tema på våre månedsplaner. Voksne lærer barna, ut ifra deres egne forutsetninger, om trafikksikkerhet og om hvordan vi oppfører oss som fotgjengere når vi går på tur langs trafikkerte veier. Barna lærer viktigheten av bruk av refleksevest og reflekser generelt, bruk av bilbelter og sykkelhjelme. Voksne lærer barna, ut ifra deres egne forutsetninger, å bruke sansene sine; særlig syn og hørsel og diskutere hva som kan være farlig i trafikken. Linnestranda barnehage har ekstra fokus på trafikksikkerhetsopplæring av førskolebarn gjennom det pedagogiske opplegget NAFFEN.</p> <p>Barnehagen er medlem av <a href="#">Barnas Trafikkklubb</a>.</p>
<p>Barnehagen stiller krav til busselskap og drosjer om belter og trafikksikker atferd ved kjøp av transporttjenester.</p>	<p>Barnehagen skal ha risikovurderinger, handlingsplaner og tiltakskort/rutiner for uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer til fots, bil eller kollektivtransport.</p>
<p>Barnehagens ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer.</p>	<p>De skal gjennomgå og justeres årlig på personalmøter/planleggingsdager. Barnehagen stiller krav om sikkerhetsbelter ved kjøp av transporttjenester.</p>
<p>Barnehagen har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots, med bil eller kollektivtransport.</p>	<p>Barnehagepersonalet gjennomfører årlig trafikksikkerhetskurs «Sikkerhetsrommet» og førstehjelpskurs annethvert år.</p>

Barnehagen har rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Disse gjennomgås årlig med foreldre og ansatte.

Barnehagen påvirker foreldrene til å sikre barna på vei til og fra barnehagen.

Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er et årlig tema på foreldremøter

Trafikksikkerhet skal være fast tema på foreldre-/SU møter.

Følgende tema skal bli tatt opp:

Bringe-/hentesituasjoner: Mange samtidig på parkeringsplassen: være oppmerksomme på at barna ikke har utviklet syn- og hørselssans og at de handler impulsivt/kjenner ikke til konsekvensene.

Bruk av bilbelte og riktige barnestoler.

Om å ha barna alene i bilen med nøkkelen i, eller motoren i gang.

Snakke om hvordan vi som voksne påvirker barn, om vårt ansvar som voksne og om å være en god rollemodell i trafikken.



## Fagområder og progresjonsarbeid


I løpet av de 4-5 årene som barnet går i barnehage, skal det oppleve mestring og få oppgaver som gir barnet mulighet til å lære noe nytt og utvikle seg på alle områder.


Alle barn får ikke oppleve alt samtidig, selv om de går på samme avdeling. Ut i fra barnas alder, interesser og forutsetninger, deler vi dem i mindre grupper og tilrettelegger aktiviteter slikt at de får ulike utfordringer og opplever at de lærer stadig mer.


Vi har delt progresjonsarbeidet vårt etter fagområdene rammeplanen sier vi skal jobbe etter.

Vi ønsker å gi barna gode opplevelser og erfaringer som fører til trivsel og vekst.

<b>Fagområde:</b>	<b>Hvorfor:</b> Barna skal:	<b>Hvordan:</b> Barnehagen skal:
<b>Kommunikasjon, språk og tekst</b>	Utvikle et variert ordforråd og begrepsforståelse og bruke språket som kommunikasjonsmiddel.	Legge til rette for individuell trening, for gode læringssituasjoner, varierte erfaringer og opplevelser.
<b>1-2 år:</b>	Lytte og erfare. Bli kjent med lyd og rytme. Forstå/bruke en del vanlige hverdagsord.	Lese for barnet – pekebøker, dikt og billedbøker.
<b>2-3 år:</b>	Synge enkle sanger. Bli kjent med enkle eventyr. Bli kjent med rim og regler. Skille ut enkle lyder. Øve på å følge enkle to-ledds instruksjoner. Bruke 2-3 ords setninger.	Synge for og med barnet.  Ha fokus på positiv verbal og nonverbal kommunikasjon.  Ha tilstedeværende og reflekterte voksne som er gode rollemodeller.
<b>3-4 år:</b>	Bli kjent med lengre eventyr og fortellinger. Kunne fortelle/gjenfortelle og fremføre. Leke/tøyse med språket. Bruke språket for å uttrykke følelser og ønsker. Lære primære farger.	Legge til rette for: Rollelek Dramatisering Musikkstunder Høytlesing  Bruke aktivt Snakke-pakke.
<b>4-5 år:</b>	Bruke språk enda mer aktivt – lære preposisjoner. Øve på å sortere og kategorisere. Sette ord på sine meninger. Bruke språket til å løse konflikter og å skape positive relasjoner.	Organisere språkgrupper.  Bruke kartleggingsverktøyet TRAS (Tidlig Registrering Av Språkutvikling).
<b>5-6 år:</b>	Øve på å rime. Øve på å skrive navnet sitt. Skape tekst fra opplevelsene som de voksne skriver ned. Lange fortellinger, fortsettelsesbøker.	Bruk av digitale verktøy som data, SmartBoard, iPad, kopimaskin, skriver.

	Danne grunnlag til videre lese- og skriveopplæring.	
<b>Kropp, bevegelse mat og helse</b>	Få en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring.	Legge til rette for aktiviteter som fremmer utvikling av barnets kroppsbeherskelse, grovmotorikk, finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet.
<b>1-2 år:</b>	Kunne benevne kroppsdelene. Øve på å reise seg opp på egen hånd og gå stødig, krabbe, rulle. Få kjennskap til smaker og konsistenser. Drikke og spise maten selv. Utforske nærmiljø, både inne og ute. Sove/få nok hvile i løpet av dagen.	Gjelder alle års trinn tilpasset alder:  Være ute i all slags vær og i variert terreng.
<b>2-3 år:</b>	Blitt gjort oppmerksomme på at de har tisset/bæsjet slik at de etter hvert kan si ifra selv. Få begynnende interesse for å bruke potte/toalett. Øve på påkledning og håndvask.	Organisere dagen slik at det finnes en gjennomtenkt veksling mellom perioder med ro, aktivitet og måltider.  Ha fast turdager
<b>3-4 år:</b>	Lære å smøre maten selv. Øve på finmotoriske aktiviteter, blyant- og pinsettgrep. Være grovmotorisk aktive: hoppe, klatre, gå i trapper, springe. Gå lengre turer. Få nok hvile i løpet av dagen.	Bruke gymsal på Gullaug skole.  Legge til rette for minst en «svømmedag» for 4 åringer på Drammensbadet.  Organisere friluftskurs for førskolebarn på Skapertjern.
<b>4-5 år:</b>	Få bevisst forhold til hygiene: håndvask etter toalettbesøk og før måltid Få kjennskap til sunn mat Få økte fysiske utfordringer: hoppe, sparke, klippe Gradvis slutte å bruke bleie, si i fra om behov for å gå på do. Vise utholdenhet i grovmotoriske aktiviteter. Tegne «hodefoting». Kaste og ta imot stor ball. Være med på matlaging. Gå på mer krevende turer med sekk.	Jobber med tema som gir kunnskap om menneskekroppen.  Delta i prosjekter: SAL - «Livslang bevegelsesglede» med fokus på sunt kosthold og makspuls. «Bra med grønnsaker».
<b>5-6 år:</b>	Tegne og fargelegge med voksen. Blyantgrep. Mestre å balansere på en fot eller hinke. Klippe etter en strek. Lære tradisjonelle leker. Være klar til lengre turer i nærmiljøet.	Dyrke egen kjøkkenhage.  Forholde seg til rutiner for gode måltider og hygiene i barnehagen som anbefales av Folkehelseinstituttet.  

<p><b>Kunst, kultur og kreativitet</b></p> <p><b>1-2 år:</b></p> <p><b>2-3 år:</b></p> <p><b>3-4 år:</b></p> <p><b>4-5 år:</b></p> <p><b>5-6 år:</b></p>	<p>Opplive kunst og kultur og kunne utrykke seg estetisk.</p> <p>Bruke sansene sine. Utvikle sin følsomhet til å lytte og iakttta. Møte og erfare materialer.</p> <p>Få ytterligere erfaringer med ulike materialer. Bli kjent med litteratur via bøker: dikt og eventyr. Bli kjent med musikk. Skape egne opplevelser.</p> <p>Begynne å utrykke seg gjennom materialer og sin egen kropp.</p> <p>Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.</p> <p>Lage egne skuespill og framføringer.</p>	<p>Styrke barnas kulturelle identitet og personlige uttrykk.</p> <p>Legge til rette for ulike sanseopplevelser. Gjøre barna kjent med og la dem erfare og bruke ulike materialer.</p> <p>La barna møte og bruke ulike uttrykksformer.</p> <p>Formidle den norske kulturarven.</p> <p>Bidra til at barna blir kjent med bøker og musikk fra andre kulturer.</p> <p>Legge til rette for variert rollelek og dramatisering.</p>
<p><b>Natur, miljø og teknologi</b></p> <p><b>1-2 år:</b></p> <p><b>2-3 år:</b></p> <p><b>3-4 år:</b></p>	<p>Utvikle kjærighet og omsorg til naturen og forståelse for samspillet i naturen og mellom mennesket og naturen.</p> <p>Utforske ute og innemiljø i barnehagen. Få erfaringer med ulike slags vær og årstider. Få erfaringer med variert terreng/underlag.</p> <p>Lære hva man skal ha på seg av klær i de ulike årstidene. Opplive glede ved å ferdes i naturen. Ta med ting fra naturen som kan forskes videre på i barnehagen. Bli kjent med noen dyrenavn, dyrelyder og spor. Få kjennskap til bruk av digitale verktøy: cd spiller, iPad, kamera, kopi maskin, SmartBoard.</p> <p>Få kjennskap til miljøvern, lære om å ta være på naturen ved f.eks. rydde etter seg.</p>	<p>Å være ute i all slags vær.</p>  <p>Stimulere barna til å oppleve med alle sanser.</p> <p>Stimulere barna til å undre seg over fenomener i naturen og teknologien.</p> <p>Lære barn om hva man skal ha på seg av klær i de ulike årstidene.</p> <p>Legge til rette for at barna skal erfare enkle eksperimenter (som f.eks. vann- til is- til vann igjen osv.).</p> <p>Søppelsortering i hverdagen.</p> <p>Rydde fuglereservatet – dugnad hvert år i regi av fylkesmannen.</p>

	<p>Få kunnskap om dyr, vekster og deres betydning for matproduksjon. Bli kjent med jordkloden, verdenskart og verdens befolkning. Ta i bruk digitale verktøy.</p> <p>Utvikle et bevisst forhold til miljøvern. Lære mer om hva som skjer i naturen i de ulike årstidene. Lære mer om dyr, planter, insekter og fugler. Lære mer om ulike værtyper. Ta i bruk og erfare digitale verktøy i barnehagen. Utvikle digital dømmekraft.</p> <p>Videreutvikle barnas erfaringer med tekniske leker og teknikk i hverdagen. Mestre digitale læringsverktøy. Videreutvikle digital dømmekraft. Gjøre enkle eksperiment. Få mer kunnskap om hva som skjer i løpet av et døgn (sol/måne/dag/natt). Få mer kunnskap om solsystemet og naturens kretsløp (hvorfor har vi årstider). Få mer kunnskap om levekår: både i Norge og i verden – lett historisk tilbakeblikk.</p>	<p>Dyrke egen kjøkkenhage. Bondegårdstur Svane/ Fasan. Friluftskurs for førskolebarn på Skapertjern.</p> <p>Turer.</p> <p>Bruke aktivt digitale verktøy som data, Ipad, kamera, skriver, kopimaskin, Bee-Bot, som er programmerbar robot som brukes til begreps-, retnings- og logisk tenkning (se under: Antall, rom og form).</p> <p>Øke barns kunnskap om personvern, digital dømmekraft og nettvett. Alle barn har rett til privat liv, til å si sin mening og bli hørt. Barnehagen bruker og anbefaler for foreldre følgende side: <a href="http://Dubestemmer.no">Dubestemmer.no</a></p> <p>Temaarbeid.</p> <p>Marked, FN-dagen, bøker og film.</p> 
<p><b>Nærmiljø og samfunn</b></p> <p><b>1-2 år:</b></p> <p><b>2-3 år:</b></p>	<p>Styrke kunnskap om og tilknytting til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett, og aktivt delta i felleskapet.</p> <p>Bli kjent med sin avdeling, etter hvert barnehagen og små og store som har tilknytting der. Opplive at hjemmet og barnehagen har en dialog og at det henger sammen. Føle at de er en del av et større felleskap. Være med på småturer i nærmiljøet.</p> <p>Bli kjent med nærmiljøet: f.eks. Gullaug skole, Gilhusodden,</p>	<p>Sørge for at alle barna får varierte utfordringer og like mye oppmerksomhet.</p> <p>Opplive trygge rammer og omsorg i hverdagen.</p> <p>Barna skal være i smågrupper.</p> <p>Turer.</p> <p>Barnehagen skal gi barna anledning til meningsfulle møter med personer, arbeidsplasser og institusjoner i barnehagens nærmiljø.</p>

<p><b>3-4 år:</b></p>	<p>Få erfare at deres valg og handlinger kan påvirke situasjoner både for dem selv og andre.</p> <p>Opplive at alle er likeverdige uansett funksjonsnivå, kjønn, alder, hudfarge, språk, religion og familiebakgrunn.</p> <p>Opplive at det tas like mye hensyn til gutter og jenter.</p> <p>Få erfare å kunne påvirke sin hverdag – medvirkning.</p> <p>Bli kjent med samene som er Norges urbefolkning.</p> <p>Årlig tur til biblioteket i Drammen for Trostene.</p> <p>Årlig felles bondegårdstur.</p> <p>Få kjennskap til bruk av offentlig transport og trafiksikkerhet.</p>	<p>Personalet skal møte barnas spørsmål om det som opptar dem med undring, alvor og respekt.</p> <p>Snakke med barna og la dem undre seg og resonere.</p> <p>Bli kjent med samenes historie, språk og kultur.</p> <p>Markere Samenes nasjonaldag, 6.februar.</p>  <p>Trafiksikkerhetsopplæring er en del av det pedagogiske opplegget.</p> <p>Barnehagen skal være oppdatert og opptatt av samfunnet og vise interesse for barns bomiljø og lokalmiljøets mange muligheter</p>
<p><b>Etikk, religion og filosofi</b></p> <p><b>1-2 år:</b></p>	<p><i>Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier og holdninger (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver)</i></p> <p>Opplive trygghet og omsorg.</p> <p>Erfare og kjenne på sine følelser.</p> <p>Få hjelp i konfliktsituasjoner.</p> <p>Bli kjent med høytider.</p>	<p>Ekstra fokus på førskolebarn gjennom pedagogiske opplegget NAFFEN</p> <p>Barnehagen er medlem av Barnas trafikkklubb.</p> <p>Bruke barnehagens verdigrunnlag bevisst i arbeidet med barna.</p> <p>Personalet må være seg bevisst den betydning de har som forbilder og opptre slik at barna kan få støtte i egen identitet og respekt for andre.</p>

<p><b>2-3 år:</b></p>	<p>Erfare og kjenne på sine og andre sine følelser og grenser. Vise respekt for andre levende skapninger. Jobbe aktivt med hvordan vi skal være mot hverandre. Kjenne til enkle symboler på kristne høytider og tradisjoner.</p>	<p>Skape rom for opplevelser og undring.  Rollelek.  Barnemøter.  Dramatisering.</p>
<p><b>3-4 år:</b></p>	<p>Skal tilegne seg grunnleggende normer og verdier. Utvikle toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandres bakgrunn. Utvikle positive sosiale holdninger og handlinger som å hjelpe, oppmuntre, dele med andre, anerkjenne, inkludere, vise omsorg osv.</p>	<p>Ruge kyllinger.  Barnehagen skal markere religiøse, livssynsmessige og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen.  Personalet skal møte barnas spørsmål om tro med undring, alvor og respekt.</p>
<p><b>4-5 år:</b></p>	<p>Utvikle forståelse for andres perspektiver og tanker. Lære å utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever kompromisser og felles avgjørelser, innordne seg, takle konflikter og vente på tur. Få trening i hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte og tørre å stå imot gruppepress og ta initiativ til, eller bli med i, lek og samtaler som allerede er i gang.</p>	<p>Barnehagen legger til rette for at barna kan være med og bestemme tema flere av månedene i året, blir spurt om hvilke aktiviteter og leker de ønsker å ha, og blir spurt om hvordan de har det i hverdagen.</p>
<p><b>5-6 år:</b></p>	<p>Lære å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Delta i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Møte og erfare grunnleggende demokratiske prinsipper.</p>	<p>Barnesamtaler med 5-åringene</p>
<p><b>Antall, rom og form</b></p> <p><b>1-2 år:</b></p> <p><b>2-3 år:</b></p>	<p>Opplive glede over å utforske og leke med tall, former og matematiske begreper.</p> <p>Utforske rom og erfare plassering og orientering. Bli kjent med ulike former og størrelser. Få kjennskap til tallene 1,2 og 3.</p> <p>Sortere størrelser og former. Kunne telle til tre.</p>	<p>Legge til rette for bruk av leker og spill i ulike former, størrelser og farger.</p> <p>Barnehagen skal støtte barnets matematiske utvikling med utgangspunkt i barnets interesser og uttrykksformer.</p> <p>Puttekasser.</p>



<p><b>3-4 år:</b></p>	<p>Få kjennskap til begrepene trekant, firkant og sirkel. Kunne skille begrepene stor og liten. Vite hva som er opp og hva som er ned.</p> <p>Begynne med peketelling. Oppfatte antall gjenstander opp til tre. Ordne gjenstander etter størrelse i rekke.</p>	<p>Tellebøker.</p> <p>Puslespill.</p> <p>Ipad/apper.</p> <p>Smart Board.</p> <p>Sanger, rim og regler med telling.</p> <p>Bruke dagstavla.</p>
<p><b>4-5 år:</b></p>	<p>Få tidsperspektiv – kjennskap til dagsrytme. Bruke ord om forholdet mellom størrelser. Kunne vise hva som er i midten. Kunne svare på hvor mange etter å ha telt fem ting. Kunne programmere «Bee bot» til å bevege seg i to ulike retninger for å komme til målet.</p>	<p>Bygge Lego.</p> <p>Bee Bot.</p> <p>Bee Bot.</p> <p>Begynnende skriveopplæring.</p>
<p><b>5-6 år:</b></p>	<p>Kunne programmere «Bee bot» til å bevege seg i minst tre ulike retninger for å komme til målet. Kunne kopiere enkle geometriske figurer. Lage egne mønster (f.eks. perler, tegning). Kunne telle til ti. Kunne kjenne igjen noen siffer. Få erfaringer med måleredskap, avstand, tid, vekt og volum.</p>	<p>Bee Bot.</p>



## Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes, jf. rammeplanens kapittel 7. Vårt pedagogiske arbeid skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

### **Planlegging**

Våre planer lages ut fra overordnede føringer, som vi igjen har tilpasset til vår egen barnehage og som er nedfelt i lokale årsplan. Vi tar utgangspunkt i satsningsområdene og temaene våre, og barna medvedvirker i dette arbeidet. Planene skal baseres på barns trivsel og allsidige utvikling.

### **Dokumentasjon**

Dokumentasjonsarbeidet skal både inneholde informasjon til foreldrene og være et verktøy for oss ansatte i det daglige arbeidet i barnehagen. Dokumentasjonen synliggjør hvordan vi arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Vi dokumenterer vårt arbeid igjennom årsplanen, månedsplaner, aktivitetsplan, tilbakeblikk, innhold og referater fra møter og planleggingsdager, bilder, barnas permer, foreldresamarbeid og HMS arbeid.

### **Noen dokumentasjonsmetoder**

<b><u>Foreldre:</u></b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Foreldresamtaler</li><li>• Foreldremøter</li> <li>• Daglig kontakt</li><li>• Spørreskjema</li><li>• Brukerundersøkelse</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• 2 ganger pr år (sen høst og vår)</li><li>• 1-2 ganger pr år (september: for alle; mai/juni: for nye barnehagebarn/familier).</li><li>• hver dag</li><li>• av og til</li><li>• annethvert år</li></ul>
<b><u>Barn:</u></b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Observasjon – ulike metoder</li><li>• Barnemøter (3-5 år)/medvirkning</li> <li>• Barnesamtaler (førskolebarn)</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Fortløpende</li><li>• 2-4 ganger pr år/etter behov/barnas medvirkning</li><li>• 1-2 ganger pr år</li></ul>
<b><u>Personale:</u></b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Personalmøter</li><li>• Planleggingsdager</li><li>• Medarbeidersamtaler</li><li>• Medarbeiderundersøkelse</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• 8-10 møter pr år</li><li>• 5 pr barnehageår</li><li>• 1-2 ganger pr år</li><li>• annethvert år</li></ul>
<b><u>Administrasjon:</u></b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Tilsyn</li><li>• Styremøter</li><li>• Nettverksmøter</li><li>• Resultatavtale med styrer og kommunalsjef</li><li>• Rapporteringer</li><li>• HMS arbeid</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1 gang i året</li><li>• 8-10 møter pr år</li><li>• 8-10 møter pr år</li><li>• 1 gang per år</li> <li>• Månedlig, tertialt, årlig.</li><li>• jevnlig</li></ul>



## **Vurdering:**

Vurdering av arbeidet i barnehagen skal utføres jevnlig og er en forutsetning for videreutvikling. Vurderingsarbeidet skal støtte personalet i planlegging, det skal bidra til at utviklingen skjer på en bevisst måte, og det skal være styrende i forhold til hva vi velger å følge opp og hva som er viktig. Personalet driver et løpende vurderingsarbeid, både av voksnes tilrettelegging og samarbeid, barnas utvikling og trivsel, samt barnehagens mål, innhold og arbeidsmåter. I tillegg vurderes barnehagens samarbeid med foreldre/foresatte. For at vi skal kunne utvikle vårt arbeid og forbedre vår praksis er vi avhengig av tilbakemeldinger fra foreldre/foresatte. Det er derfor viktig at foreldre/foresatte gir fortløpende tilbakemeldinger, slik at vi om mulig kan vurdere å endre praksis. En barnehage må være bevegelig. Vi har mulighet til å utvikle barnehagen hele tiden opp imot det som er best til enhver tid, både for brukere og personalet. Personalets utvikling og trivsel blir også vurdert igjennom 10 faktor undersøkelser annethvert år.



*Besøk i fugletårnet på Linnestranda naturreservat*